

IESBA ETİK KURALLAR

Örnek Olay 10: Temel İlkelerin İhlaline Yönelik Baskı

Muhasebe meslek mensuplarının sunduğu geniş yelpazedeki mesleki hizmetler göz önünde alındığında, meslek mensubunun, Temel İlkelerin ihlaline yönelik bir müşteri, yönetici veya başka bir kişi (örneğin, satıcı, tüketici veya borç veren kişi) tarafından baskı altına alınmaya çalışıldığı durumlar olabilir. Kamu yararı içerisinde hareket etme sorumluluğunun bilinci ile, muhasebe meslek mensupları ne bir ihlal ile sonuçlanacak baskıya izin vermeli ne de temel ilkelerin ihlaline yönelik diğer taraflara baskıda bulunmalıdır.

Baskılar Nasıl Ortaya Çıkar?

Temel ilkeler ile uyumu tehdit eden baskılar, sıklıkla bir yıldırma tehdidi sebebiyle olur. Baskı her zaman aleni olmaz, beklenti ve hedefler ile de yapılabilir. Baskı durumları aşağıdakiler ile ilgili olabilir:

ÇIKAR ÇATIŞMALAR Bir muhasebe meslek mensubunun kardeşi, ısrarla meslek mensubunun kendi şirketi ile tedarikçi sözleşmesi yapmasını isteyebilir.

BİLGİNİN HAZIRLANMASI VE SUNULMASI Bir muhasebe meslek mensubu, analist beklentilerini karşılamak için aşırı yüksek kar sunma baskısı hissedebilir.

YETERLİ UZMANLIĞA GÖRE HAREKET ETME Bir muhasebe meslek mensubu kendini nitelikli hissetmese bile denetim ortağı tarafından bir işi üstlenmesi konusunda baskı altında hissedebilir.

FİNANSAL RAPORLAMA VE KARAR ALMA İLE BAĞLANTILI OLARAK ÖDÜLLENDİRME VE TEŞVİKLER

Personel ikramiyeleri daha fazla olsun diye bir muhasebe meslek mensubunun meslektaşı meslek mensubunu performans sonuçlarını taraflı bir şekilde bildirmesi hususunda baskı yapabilir.

HEDİYELER VE AĞIRLANMA DAHİL TEŞVİKLER Bir muhasebe meslek mensubuna meslektaşları bir müşterinin önerdiği lüks bir ağırlanmayı kabul etmesi konusunda ısrar edebilirler.

MEVZUATA AYKIRILIK (NOCLAR) Bir muhasebe meslek mensubunun işvereni meslek mensubunu vergi kaçırmak amacıyla vergilendirilebilir geliri eksik beyan etmesi konusunda zorlayabilir.

Serbest Çalışan Muhasebe Meslek Mensupları için Özel Hususlar

Serbest çalışan muhasebe meslek mensuplarının bazı durumlarda Etik Kurallar Bölüm 2'yi takip etmeleri gerekir. Temel ilkelerin ihlaline yönelik baskı ile yüzleşme, firma bünyesindeki görevi bağlamında serbest çalışan muhasebe meslek mensubunun Etik Kurallar Bölüm 2'yi nerede uygulayacağını bir örneğidir. Örneğin, serbest çalışan muhasebe meslek mensubu, iyi bir müşteri ile münakaşa etmekten kaçınmak için (mesleki yeterlilik ve gereken özene yönelik tehdit) yöneticiler tarafından cevaplanmayan soruları takip etmemesi konusunda baskı altına alınabilir.

BEŞ TEMEL İLKE

Dürüstlük | Tarafsızlık | Mesleki Yeterlik & Özen | Sır Saklama | Mesleğe Uygun Davranış

Aşağıdaki senaryoyu bir düşünelim: Bir sigorta şirketindeki iç denetçi, şirketin birimlerinin birinde yapılan kontrolleri test etmektedir. Bu bölüm, ülkenin yakın zamanda tropik fırtınalar ve sel felaketi ile harap olmuş bir bölgesinden sorumludur. İç denetçi kontrollere tamamen bağlı kalınmadığını fark etti ve yılın son çeyreğindeki sonuçların olduğundan daha fazla gösterildiğinden şüphelenmektedir. İç denetçi tarafından tespit edilen hata hakkında soru sorulduğunda, birim müdürü “Avukatlarla, tazminat taleplerini sınırlamanın bazı yaratıcı yollarını bulmaya çalıştık. Eğer çalışmaya devam etmek istiyorsan, işine devam etmeli ve ekiple birlikte hareket etmelisin” dedi.

İç Denetçinin Ortaya Çıkacak Baskılara Nasıl Karşılık Vereceğini İnceleyelim:

İç denetçi, mesleki yeterlilik ve özenin temel ilkeler ile uyumunun birim müdürünün söylediği sözler ile tehdit altında olduğunun farkında olmalıdır.

- > Birim müdürü, sigortalıya haksız veya uygun olmayan bir muamele sergileyen “yaratıcı” çözümlerini kabul etmesi konusunda iç denetçiye baskı yapmaya devam ederse, temel ilkelerden dürüstlük ve mesleğe uygun davranış ilkesine yönelik tehdit yaratabilir.
- > Kriz anında ortaya çıkan belirsizlik ve aşırı zaman baskısı, durumu daha da kötüleştiriyor ve tehditlere katkıda bulunuyor olabilir.

İhlale yönelik bir baskı ile karşılaştığında tehdit düzeylerini değerlendirirken, muhasebe meslek mensubu olan iç denetçi aşağıdakileri değerlendirmelidir:

- > Baskıyı uygulayan kişinin niyeti ve baskının niteliği ve kapsamı
- > Özel durumlarda yasalar, düzenlemeler ve mesleki standartlar nasıl uygulanır?
- > İşletmelerdeki etik esaslı kültürün kapsamı ve söz konusu kültürün temel ilkeleri tehdit eden baskı olasılığını arttırıp arttırmadığı
- > İşletme tarafından oluşturulan politika ve prosedürlerin baskıyı nasıl ele aldığı

Yukarıdaki senaryoda, iç denetçi işletmenin kültürü, politikaları ve prosedürlerini değerlendirmeli ve uygulanabilir düzenlemelerin etkisini anlamalıdır. Birim müdürü kısa vadeli bir krizde aşırı tepki gösteriyorsa, diğer kontroller ve dengeler veya yönetimin gözetimi iç denetçi tarafından tespit edilen sorunlara karşı harekete geçmeye ve böylece tehdit düzeyini azaltmaya çalışabilir. Diğer bir taraftan kontroller ve dengeler veya etik “yönetim” görevini yerine getirmiyorsa, tehdidin düzeyi yükselebilir.

Etik Kurallar baskı durumlarının değerlendirilmesi ve ele alınması için aşağıdakiler ile görüşmelerin ve istişarelerin önemini vurgular:

- > Yönetim ve yönetişimden sorumlu olanlar
- > İnsan kaynakları personeli
- > Mesleki ve düzenleyici kuruluşlar veya hukuk müşaviri

Örneğin, muhasebe meslek mensubu olan iç denetçi konuyu birim müdürü ve/veya İç Denetim şefi ile görüşebilir. Hatta Denetim Komitesinde konunun görüşülmesi ve hukuk müşaviri ile konunun istişare edilmesi gerekebilir.

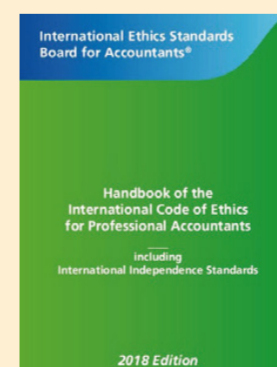
Bu görüşmeler belki de bir önlem olarak gözetime eklenmesi ile durumu en iyi nasıl ele alabileceği konusunda muhasebe meslek mensubuna yardımcı olabilir. Baskı ile ortaya çıkan tehdit azaltılamazsa, yönetimin iç denetçiyi başka bir bölüme görevlendirmesi ile baskının ortadan kaldırılması gerekebilir.

Temel ilkelerin ihlaline yönelik baskı ile karşılaşıldığında muhasebe meslek mensubu aşağıdakilerin belgelendiğinden emin olmalıdır

- > Gerçekler
- > İletişimler ve bu konunun görüşüldüğü taraflar
- > Dikkate alınması gereken eylemler
- > Konunun nasıl ele alındığı

YARDIM

Etik Kurallar **Bölüm 270**, temel ilkelere yönelik ihlale ilişkin baskıyı ele alır. www.IESBAeCode.org adresinde yer alan e-etik kurallar muhasebe meslek mensupları ve diğer kullanıcılar için online kaynaktır. Bu e-Etik Kurallar kullanım ve uygulamayı kolaylaştırmak için Etik Kurallara hızlı ve etkin erişim sağlamaktadır.

IESBAeCode.org